

Članki

LEKSEMI ROMANSKEGA IZVORA V BRIŠKI VINOGRADNIŠKO-VINARSKI TERMINOLOGIJI

DANILO ZULJAN KUMAR*

UVOD

V geografskem smislu Brda gravitirajo na Furlanijo. Brice in sosednje Furlane družijo enaka arhitektura bivalnih prostorov, podobna hrana in način življenja, povezan z vodilno gospodarsko dejavnostjo Brd in sosednjih furlanskih krajev – vinogradništvom. Kulturno posebnost kmetijstva pa je tako v Brdih kot Furlaniji izoblikovala dediščina posebnih družbenih razmer in odnosov, povezanih z obliko lastništva vinogradov in delovnih razmerij, imenovanih kolonat ali spolovinarstvo.¹

Celoten slovarček vinogradniške in vinarske terminologije Brd je predstavljen v prispevku Brda – pokrajina dveh kultur (Zuljan Kumar 2008), tu pa bomo predstavili samo romanske izposojenke. Nekatere od njih so prevzete iz italijanščine (npr. *atomizer*, *banča*, *kjantarica*, ...) druge iz furlanščine (npr. *baroc*, *brajda*, *čaldir*, *kvinč*, *lodrica*, *škalir*, *šoflet*), tretja vrsta prevzetih leksemov pa so tisti leksemi, za katere ne vemo, iz katerega jezika neposredno so bili prevzeti, saj v enaki ali zelo podobni obliki obstajajo v furlanščini in italijanščini (npr. *bičerin*, *brenca*, *kareta*, *vinja*).

* dr. jezikoslovnih znanosti, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, DZuljan@zrc-sazu.si

¹ Kolonat je bil oblika zakupa zemljišča, pri katerem je bil kmet svoboden, njegovo razmerje z lastnikom zemljišča pa so določale kratkoročne, odpovedljive pogodbe. Najemnino in dajatve so koloni plačevali v pridelku in z delom. Razen v Brdih je bil kolonat na Slovenskem znan le še v spodnji Vipavski dolini.

SLOVARČEK ROMANSKIH IZPOSOJENK V BRIŠKI VINOGRADNIŠKO-VINARSKI TERMINOLOGIJI²

Zbrane romanske izposojenke so prikazane v slovarski obliki. Geslo je sestavljeno iz geselske glave, pomenskega in/ali razlagalnega razdelka, ki mu pri izposojenkah sledi etimološki razdelek, v katerem je navedena izvorna beseda. Geselska glava obsega iztočnico v poknjiženi in narečni obliki, sledijo ji druga slovarska oblika (pri pregibnih besednih vrstah) in slovnični podatki (samostalniki so označeni s kraticami za spol, glagol s podatkom o vidu). Narečni iztočniki sledijo knjižna ustreznica ali pomenska razlaga. Nekateri geselski članki so opremljeni s ponazarjalnim gradivom.

atomizer³ ▶ atomi'ze:r -ja m *razpršilnik* ① ← it. atomizzatore 'razpršilnik' ② ⇒ tifon.

banča ▶ 'ba:nča -e ž *raven pas zemlje pod brežino vinograda, navadno namenjen za*

² Osnovno vprašalnico za vinogradniško in vinarsko izrazje je sestavila Rada Cossutta na podlagi *Italijanskega lingvističnega atlasa* (ALI) in *Zgodovinsko-lingvistično-etnografskega atlasa Furlanije Julijske krajine* (ASLEF), dopolnjujejo pa jo v izbirnem diplomskem seminarju iz dialektologije in lingvistične geografije, ki ga vodi prof. dr. Vera Smole na Oddelku za slovenistiko FF v Ljubljani. Vprašalnico smo izpolnili v vaseh Medana (informatorja: Rudi Zuljan, Stanko Srebrnič), Števerjan (informatorka: Marija Vogrič) in Vipolže (informator: Ili Filej).

³ Geselski članki so zapisani v vnašalnem sistemu ZRCola, ki jo je na ZRC SAZU razvil dr. Peter Weiss.

zelenjavni vrt: 'ba:nča jə, ki jə bla γ'ri:va an 'po:le 'ra:uno, 'no:tər u 'ba:nče sa sa'di:l zələn'ja:vu ① ← it. banco (~ furl. banchìne, bancine) 'sipina, peččina'.

baroc ▶ ba'ro:c -a m *ročni voziček na dveh kolesih*: ba'ro:c je 'mə:u samo 'a:dne uə'lə: an s γa uə'zi:la na 'ə:rkiχ ① ← furl. baroccio 'ročni voziček na dveh kolesih'.

baštard ▶ baš'ta:rt -da m *jalovka |mladika, ki požene iz starega lesa trsa|* ① ← furl. baštárt, it. bastardo 'izrodek'.

baštardovje ▶ baš'ta:rduje -ja s skup. *jalovke* ① ← nar. baštard + -ovje.

baton ▶ ba'to:n -a m *večji sod ||15–20 hl|* ① ← furl. botòn (avgm.) 'večji sod' (~ it. botte 'velik sod' < bote 'sod') ① ⇒ kalater.

bičerin ▶ bəčə'ri:n -a m *1 kozarček |posoda|, 2 kozarček |žganja|*: bomo s'pi:l an bəčə'ri:n ① ← furl. bicjarìn, it. bicchierino '1 kozarček, 2 kozarček žganja'.

bičerinič ▶ bəčə'ri:nč -a m *manjšalnica od BIČERIN* ① ← nar. bičerin + -ič.

bival ▶ bi'va:u -'a:la m *trsnica*: so 'ri:əzli 'no:ve γ'la:ve an jəχ k'la:dli u bi'va:u ① ← furl. vivāl (~ furl. tudi vivâr; it. vivaio di viti) 'trsnica'.

brajda ▶ b'ra:jda -e ž *vinograd s sadnimi drevesi* ① ← furl. braide 'posestvo, kmetija, njiva'.

brenca ▶ b're:nca -e ž *brenta |posoda|* ① ← furl. brènte, sev. it. brenta 'brenta' ⑧ lesona posoda za nabiranje grozdja, manjša kot kot **ORNAČ** in **KVINČ** ① ⇒ ornač, kvinč.

bulida ▶ bu'li:da -e ž *zavretek iz kutin in divje-ga hmeljja kot dišava za sode*: za bu'li:du sə s'ku:χlo 'ku:tne an 'du:j χ'me:j an sə u'li:lo 'no:tər, də do'bi:lo ž'mə:χ 'vonj' ① ← furl. bulide 'zavretej, zavretek'.

cedirati ▶ ce'di:ərət -əm nedov. (3 ed. ce'di:əre) *puščati*: kala'te:r ce'di:əre ① ← furl. cédi, it. cedere 'popuščati, popustiti, vdati se'.

cengulati ▶ cenyu'la:t -'a:m nedov. *zibati*: smo cenyu'la:l 'ti:ste kala'te:rje, də smo jəχ op'ra:l 'do:bro ① nejasno; morda ← furl. zingulà 'preplesti, zamotati, zavozlati'.

cukar ▶ 'cu:kər -kra m *sladkor* ① ← iz nem. preko it. (Snoj 2003: 77), prim. furl. zùcar, it. zucchero 'sladkor'.

čaldir ▶ čal'di:ər -ja m *majhno vedro* ① ← furl. cialdir 'manjše leseno vedro' ① ⇒ šeglot, sela.

čamp ▶ 'čə:mp -a m *ploščinska mera 3650 m²* ① ← furl. ciàmp, it. campo 'ploščinska mera 3650 m²'.

čerkon ▶ čər'ko:n -a m *dolg lesen čep za lesen vinski sod* ① ← furl. cèrkli⁴ (~ it. cerchio) 'zamašek' + furl. večalno priponsko obrazilo -on ① ⇒ čep, pilka.

češpa ▶ 'či:əšpa -e ž *sliva* ① ← furl. séspe 'sliva'.

češpov ▶ 'či:əšpu -uva -o *slivov* ① ← nar. češpa + -ov.

dzej ▶ 'ze:j -a m *košara |za obiranje grozdja|* ① ← furl. zèi 'košara'.

falčič ▶ 'fa:uč(č) -a m *nož z zakrivljenim rezilom za obiranje grozdja* ① ← furl. falč srp, it. falce 'kosa' + -ič.

feca ▶ 'fe:ca -e ž *kvas |iz usedlin pri fermentaciji vina|* ① ← furl. fèce 'kvas'.

flaška ▶ f'la:ška -e ž *steklenica* ① ← iz nem. preko it. in furl. (Striedter-Temps 1963: 120), prim. furl. flàs'cie, it. fiasca.

flaškon ▶ flaš'ko:n -a m *velika pletenka* ① ← furl. flas'ciòn (avgm.) 'velika pletenka'.

flaškonič ▶ flaš'ko:nč -a m *pletenka* ① ← nar. flaškon + -(i)č, prim. flaškon.

folador ▶ fala'du:r -ja m *prostor za mastenje grozdja* ① furl. foladòr, tudi foledòr 'vrel-na klet'.

golber ▶ 'yo:lbər -ja m *sod |do 3 hl|* ① ← furl. olbar ① ⇒ kalater.

glerija ▶ γ'le:rja -e ž *prod* ① ← furl. glerie (~ it. ghiaia) 'prod, gramoz'.

grampa ▶ γ'ra:mpa -e ž *vinski kamen* ① prim. istr. rom. grapá, gropa 'zgrbančen' (Bezljaj 1976: 170).

in gringola ▶ in g'ri:ngola povdk. *nekoliko pijan*: na 'o:χcetiχ 'te:te so po'ma:γli, st'ri:ci so bli pa in g'ri:ngola ① ← furl. in grìngule 'gizdavo, prešerno'.

kalater ▶ kala'te:r -ja m *sod* ① ← furl. caratèl, it. caratello 'sodček' ① ⇒ štrtin, golber, baton.

⁴ V ASLEF-u je leksem v več glasovnih različicah zapisan v krajih, koder se govori t. i. obsoška furlanščina, npr. čèrkli, sérkli, v T119a Lonzano in T155 Fara d'Isonzo tudi kot čalkón. Več o obsoški furlanščini glej v Skubic 2006.

- kareta** ▶ ka're:ta -e ž *dvokolesni voz* ① ← furl. carète, it. carretta 'enoosni voz'.
- kjantarica** ▶ k'ja:ntərca -e ž *dvolitrška steklenica* ← it. chiánti 'trpko italijansko rdeče vino' ① ⇒ doplerica.
- klempati** ▶ k'le:mpət -əm nedov. kotaliti (se) • **KLEMPATI KALATER** kotaliti *sod, poln vode* (tekočine) ① ← nejasno; morda v zvezi s furl. clopà 'zibati se, gugati se, nihati'.
- kordon** ▶ kor'do:n -a m *vodoravno rastoče trtno deblo* |ob žici| ① ← furl. cordòn, it. cordone 'vrh, žica, venec'.
- korenta** ▶ ko're:nta -e ž *patoka* |zadnje žganje| ① ← furl. corentie, it. corrente 'tek, tok, struja'.
- koš** ▶ 'ko:š -a m 1 *košara*, 2 *koš* |del stiskalnice, v katerega se da drozga|: 'no:tər u 'ko:š smo 'da:l k'ui:nče.
- krigati** ▶ kər'ya:t -'a:m nedov. nakladati, natovarjati ① ← furl. cargà (~ it. caricare) 'nakladati, natovarjati' ① ⇒ nakrgati.
- kunfin** ▶ kun'fi:n -a m *mejnik* |med parcelami| ① ← furl. confin, it. confine 'meja'.
- kvartin** ▶ kuər'ti:n -a m *četrt litra vina* ① ← nar. kvart iz furl. cuàrt, it. quarto 'četrt, četrtina' + furl. manjšalno besedotvorno priponsko obrazilo -in.
- kvinč** ▶ k'ui:nč -a m *visoka, ozka lesena posoda za grozdje, ki se nosi na hrbtu* ① ← furl. cuinz 'čeber, škaf' ② kvinč je večji, ožji in višji kot brenca ① ⇒ brenca, ornač.
- lodrica** ▶ lod'ri:ca -e ž *podolgovat sod* |5–7 hl| ① ← furl. ludrize 'sod'; prim. tudi ben. it. ludro 'meh'.
- makinja** ▶ 'ma:kinja -e ž *naprava, stroj* • **MAKINJA ZA METATI ŽVEPLO** nahrbtna naprava za žveplanje • **MAKINJA ZA MLETI GROZDJE** grozdni mlin • **MAKINJA ZA METATI VIDRIJOL** nahrbtna škropilnica ① ← furl. mächine, it. macchina *naprava, stroj*.
- mufa** ▶ 'mu:fa -e ž *plesen* ① ← furl. mùfe, it. muffa 'plesen'.
- (na) kordih** ▶ na 'ko:rɔiχ v prisl. rabi *po dogovoru, po vnaprej določeni ceni*: so ko'pa:l na 'ko:rɔiχ, so si p'ri:ət z'mi:ənli ① v predložni zvezi se pojavlja v narečju neohranjeni samostalniki *kord, prevzet iz furl. acuàrt, it. accordo 'dogovor'.
- nakrgati** ▶ nakər'ya:t -'a:m dov. *naložiti* |grozdje na voz| ① nar. sln. krgati + na-, prim. krgati ① ⇒ naložiti.
- orna** ▶ 'o:rna -e ž *majhna kad* ① ← furl. òrne, it. orna *majhna kad* |kot merska enota za vino; navadno šest veder| (Pirone 1992: 673) ① ⇒ semplà.
- ornač** ▶ or'na:č -a m *brenta brez ročajev*: or'nə:č smo 'nu:cli za uə'zi:t 'vi:no, 'ti:st, ki jə 'mi:əu 'ma:lo; sa 'nu:cli tut 'ma:me za p'ra:t 'ze:χtu ① nar. sln. orna + -ač ② večja, nižja in širša posoda kot **BRENCA** ① ⇒ brenca, kvinč.
- pal** ▶ 'pa:l -a m *glavni oporni kol* ① ← furl. pâl, it. palo *da vite* 'kol'.
- peštati** ▶ peš'ta:ti -'a:m nedov. *mečkati, stiskati* |grozdje| ① ← furl. pestà, it. pestare 'poteptati, pomečkati' • **PEŠTATI GROZDJE** tlačiti *grozdje* ① ⇒ mastiti
- pikon** ▶ pi'ko:n -a m *kramp* ① ← furl. picòn, it. piccone 'kramp'.
- pilka** ▶ 'pi:lka -e ž *čep* |lesen zamašek za sode|: 'tu:ə si 'lu:əže na 'və:ry, də na p'ri:de 'mo:št u s'ti:k z z'ra:kən ① morda izpeljano iz svn. píl 'luknja za čep' (Bezljaj III: 37) ① ⇒ čep, čerkon.
- pitijot** ▶ pit'i:jo:t -a m *delanec* |vino iz tropin, sladkorja in vode| ① ← furl. peteòt, ben. pitio 'vino iz vode in droži tropin'.
- planta** ▶ p'la:nta -e ž *vrsta trt* |ob žični opor|: 'bo:mo b'ra:l 'to: p'la:ntu ① ← furl. plànte (~ it. pianta) 1 'rastlina', 2 'vrsta, drevo-red'.
- pledra** ▶ p'le:dra -e ž *majhen lijak* ① ← furl. plére (~ it. pevera) 'lij, lijček, lijak'.
- pompon** ▶ pom'po:n -a m *nahrbtna škropilnica za trte* ① ← furl. pompòn *nahrbtna škropilnica za trte*.
- rač** ▶ 'ə:rč -a m skup. več *grozdov skupaj, grozdje*: 'rə:č smo 'ne:sli da'mu:, də smo ya 'lo:žli u k'li:ət ① ← furl. ràschie, it. rächio 'majhen grozd'.
- rakac** ▶ rə'ka:c -a m *akacija* ① nejasno, verjetno ← furl. acàc (~ it. acacia) 'akacija'.
- rakla** ▶ 'ra:kla -e ž *trtni kol* ① ← furl. ràcli 'prekla'.
- raklati** ▶ rə'kla:t -'a:m nedov. *količiti* ① ← furl. raclà 'količiti' ① ⇒ drožiti.

ramast ▶ 'ra:məst -a -o prid. *bakren* ① ← furl. ram, it. rame 'baker' + -ast.

rebula ▶ əɾ'bu:lə -e ž *rebula 1 avtohtona briška trta z belimi grozdi 2 vino iz tega grozdja* ① ← furl. ribuèle, it. ribolla 'rebula'.

sela ▶ 'se:lə -e ž *vedro* ① ← furl. sèle 'manjše leseno vedro' ① ⇒ šeglot, čaldir.

sempla ▶ 'se:mplə -e ž *lesena posoda |pod prešo ali čebrom|*: 'se:mplə je za 'lo:št pot p're:šu ① ← furl. sèmples 'vinska posoda, manjši čeber, čebrič' ① ⇒ plavnik.

skrgati ▶ skər'ɣa:t -a:m dov. *raztovoriti, razložiti* ① krgati.

sporniti ▶ spər'ni:t -əm dov. *izprazniti* • **SPORNITI PREŠT** *sprazniti, zlit mošt iz čebra*.

šeglot ▶ šəɣ'lot -a m *vedro* ① ← furl. seglòt 'vedro' ① ⇒ čaldir, sela.

škalir ▶ ška'li:ər -ja m *del kmečkega voza |na katerega so v vinogradu postavili vinsko posodo|* ① ← furl. scalir 'del kmečkega voza'.

škalon ▶ ška'lo:n -a m *nosilec za sode* ① ← furl. scjalòn 'nosilec za sode' ② na voz so položili dva trama, 80 cm narazen, na to so oprli sod, ki so ga podložili z dvema snopoma koruzne slame.

šoflet ▶ šof'le:t -a m *ročni žveplalnik* ① ← furl. soflet 'ročni prašilnik'.

špiron ▶ špə'ro:n -a m *šparon |del rozge po obrezovanju|* ① ← furl. spiròn 'obrezana trtna mladika' < furl. spironà 'obrezati rastlino pri tleh, da ostane malo očes'.

špina ▶ š'pi:na -e ž *pipa |pri sodu|*: š'pi:na je 'ti:ste, kə sə za'tə:kənlə u kala'te:r, də ni 'te:klo 'vi:no 'uə:n ① ← furl. spine, it. spina 'pipa' ① ⇒ pipa.

šponda ▶ š'po:nda -e ž *stranska deska na vozu* ① ← it. spònda (~ furl. spuinde) 'stranska deska na vozu'.

štanga ▶ š'ta:ɲya -e ž *prečna železna palica pri stiskalnici* ① ← srvn. stange 'drog' (Bezljaj IV: 106); prim. tudi furl. stanghe, it. stanga 'kol, palica, drog'.

štradon ▶ štar'do:n -a m *prehod v vinogradu* ① ← furl. stradòn, it. stradóne 'drevored, široka in dolga cesta, pot'.

štreca ▶ š'tre:ca -e ž *kita iz upognjenih prepletelih rozg* ① ← furl. strēce (~ it. trecca) 'kita iz upognjenih prepletelih rozg'.

šur ▶ 'šu:r -a m *čep pri vehi* ① ← trž. oz. ben. it. suro 'plutovina' (Bezljaj IV: 133).

taja ▶ 'ta:ja -e ž *lega |lesena podloga za sode v kleti|* ① ← obs. furl. taj (T155 Fara d'Isonzo), tajš (T196 Ruda) 'podloga za sode'.

tifon ▶ ti'fo:n -a m *traktorska škropilnica* ① ← furl. tifòn, it. tifone 'traktorska škropilnica' ① ⇒ atomizer.

travazati ▶ trəvə'za:t -a:m nedov. *pretakati* ① ← furl. travasà, it. travasare 1 'prelivati', 2. 'pretakati vino'.

turkla ▶ 'tu:rkla -e ž 1 *preša 2 vijak stiskalne osi* ① ← furl. türcli (~ tudi turclatòr, it. torchio) 'stiskalnica, preša' ① ⇒ preša.

vidrijol ▶ vəd'riju: -'u:əla m *raztopina modre galice* ① ← furl. vidriùl, it. vetriòlo 'modra galica'.

vendima ▶ vən'di:ma -e ž *trgatev*: vən'di:ma jə ku 'rə:č trgatev je bogata ① ← furl. vendème (~ it. vendemmia) 'trgatev'.

vinja ▶ 'vi:nja -e ž *vinograd* ① ← furl. vigne, it. vigna (~ tudi vigneto) 'vinograd' ① ⇒ vinjal.

vinjal ▶ 'vi:njal -a in vin'ja:u -la m *vinograd* ① ← furl. vignâl 'vinograd' ① ⇒ vinja.

zablekati ▶ zable'ka:t -a:m dov. *zamašiti |sod|*: ① ← furl. blecà, imblecà 'zakrpati, pokrpati'.

SKLEP

Od zbranih 217 leksemov vinogradniško-vinarske terminologije je bilo 87 leksemov romanskega izvora, torej dobra tretjina, pri čemer smo v prispevek uvrstili le leksemi, katerih izvor je nesporno romanski, pustili pa smo lekseme, katerih izvora nismo uspeli pojasniti, npr. *methan* 'zeliščen', *žbilfa* 'necepljena trta', *montikula*, *kobar* 'divja trtna podlaga'.

KRATICE, KRAJŠAVE, POSEBNI ZNAKI

I = imenovalnik, R = rodilnik, D = dajalnik, T = tožilnik, M = mestnik, m = moški spol, ž = ženski spol, s = srednji spol, ned. = nedovršnik, dov. = dovršnik, skup. = skupinsko, avgm. = avgmenta-

tiv, povdk. = povedkovnik, prisl. = prislov, gl. = glagol, sed. = sedanjiški, mn. = množina, nar. prid. = narečni pridevnik, sln. = slovensko, nar. sln. = narečno slovensko, nar. = narečno, knj. = knjižno, psl. = praslovensko, furl. = furlansko, furlanščina, obs. furl. = obsoška furlanščina, it. = italijansko, italijanščina, ben. = beneško, beneščina, it. trž. = italijanskotržaško, trž. ben. = tržaškobeneško, sev. it. = severnoitalijansko, istr. rom. = istrsko-romansko, nem. = nemško, srvn. = srednjevisokonemško, prim. = primerjaj, ► = uvaja narečno iztočnico, |xxx| = zamejevalni pomen, ⟨⟩ = dodatni oblikoslovni podatki, ⓘ = izvor, uvaja etimološki razdelek ← izhaja iz, < = se razvije iz, ~ = proti, • = uvaja besednozvezno-frazemski razdelek, ⓘ = komentar, : = uvaja ponazarjalno gradivo, ⓘ ⇒ = uvaja sopomenski niz.

LITERATURA

- Atlante Storico-Linguistico-Etnografico del Friuli-Venezia-Giulia (ASLEF)* 1972–1986, ur. G. B. PELLEGRINI. Padova: Istituto di Glottologia e Fonetica dell'Università di Padova – Udine: Istituto di Filologia Romanza della Facoltà di Lingue e Letterature straniere dell'Università di Udine.
- Maria Barbina TORE, 2004: *Vocabolario della lingua friulana: Italiano-friulano*. Udine: Messaggero Veneto.
- France BEZLAJ, 1976, 1982, 1995, 2005: *Etimološki slovar slovenskega jezika* 1–4.. Ljubljana.
- Marijan BRECELJ, 2005: *Furlansko-slovenski slovar*. Nova Gorica: Goriška knjižnica Franceta Bevka.
- Rada COSSUTTA, 2002: *Poljedelsko in vino-gradniško izrazje v slovenski Istri*. Koper: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko – Znanstveno-raziskovalno središče Republike Slovenije (Annales 26).
- Giorgio FAGGIN, 1985: *Vocabolario della lingua friulana* 1–2. Udine.
- Lojze HRČEK, 1994: *Kmetijski tehnični slovar*. Ljubljana: Biotehnična fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Karmen KENDA-JEŽ, 2008: *Shranli smo jih v bančah: Slovski prispevek k poznavanju oblačilne kulture v Kanalski dolini*. Ukve: S.K.S. Planika, Slori – Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
- Giorgio DE LEIDI, 1984: *I suffissi nel friulano*. Udine: Società Filologica Friulana.
- Gianni NAZZI, 2003: *Vocabolario italiano-friulano, friulano-italiano*. Udine: Clape Culturâl Acuuilee.
- G. B. Pellegrini – C. Marcato, 1988: *Terminologia agricola friulana* 1–2. Udine: Società Filologica Friulana.
- Giulio Andrea PIRONA idr., 21992: *Il nuovo Pirona: vocabolario friulano*, ur. Giovanni Frau. Udine: Società Filologica Friulana.
- Maks PLETERŠNIK: *Slovensko-nemški slovar* 1–2. Ljubljana, 1894–1895 [elektronska različica].
- Enrico ROSAMANI, 1990: *Vocabolario giuliano*. Trieste: Edizione LINT.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana 1998 [elektronska različica].
- Mitja SKUBIC, 1997: *Romanske jezikovne prvine na zahodni slovenski jezikovni meji*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Mitja SKUBIC, 2006: *Slovenske jezikovne prvine v obsoški furlanščini*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Marko SNOJ, 22003: *Slovenski etimološki slovar*. Ljubljana: Modrijan.
- Hildegard STRIEDTER-TEMPS, 1963: *Deutsche Lehnwörter im Slowenischen*. Berlin: Osteuropa-Institut, Wiesbaden: in Kommission bei O. Harrassowitz.
- Sergij ŠLENC, 2006: *Veliki italijansko-slovenski slovar*. DZS: Ljubljana.
- Nicola ZINGARELLI, 122004: *Vocabolario della lingua italiana*, ur. Miro Dogliotti – Luigi Rosiello.
- ZULJAN KUMAR, Danila. Brda - pokrajina dveh kultur. V: KOŠUTA, Miran (ur.). *Slovenščina med kulturami*, (Zbornik Slavističnega društva Slovenije, 19). Celovec [i. e. Ljubljana]: Slavistično društvo Slovenije, 2008, str. [234]–248.